

HE 318/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 304 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Esityksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin lisättäisiin velvollisuus toimia muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaisena keskitettynä yhteys- ja tietopisteenä, joka välittää muista jäsenvaltioista tulleet avunpyynnöt oman valtionsa toimivaltaiselle viranomaiselle. Esitys tukee pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman *Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö* -kärkihanketta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1807 muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa, jäljempänä *asetus*, annettiin 14 päivänä marraskuuta 2018 ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 28 päivänä marraskuuta 2018. Asetus tulee voimaan 18 päivänä joulukuuta 2018. Asetusta sovelletaan kuuden kuukauden kuluessa sen julkaisemisesta.

Asetus on uutta sääntelyä. Se kuuluu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan: digitalisaation myötä datan hyödyntämisestä on tullut olennainen osa taloudellista toimintaa. Aloitetta edelsivät komission tiedonanto Euroopan datavetoisen talouden rakentamisesta (COM(2017)9) sekä komission digitaalisten sisämarkkinoiden välitarkastelu (COM(2017)228).

Asetuksella on kolme tavoitetta. Ensinnäkin tavoitteena on poistaa tiedon vapaan liikkuvuuden esteet Euroopan unionissa, jotta tiedon hyödyntämistä voidaan tehostaa ja sisämarkkinoiden toimintaa ja läpinäkyvyyttä parantaa. Toiseksi tavoitteena on helpottaa ammattimaisten käyttäjien mahdollisuutta siirtää tietoansa yhden palveluntarjoajan järjestelmästä toiseen. Kolmanneksi tavoitteena lisätä varmuutta tiedon saatavuuteen viranomaistoimintaa varten tilanteessa, jossa dataa säilytetään toisen jäsenvaltion alueella.

Sijaintirajoituksella (asetuksessa *tietojen sijaintia koskeva vaatimus*) tarkoitetaan asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 5 alakohdan mukaan velvoitetta, kieltoa, ehtoa, rajoitusta tai muuta vaatimusta, josta säädetään jäsenvaltion laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa määräyksissä tai joka on seurausta jäsenvaltiossa ja julkisoikeudellisissa laitoksissa, myös julkisiin hankintoihin liittyvissä elimissä – tämän kuitenkaan vaikuttamatta direktiivin 2014/24/EU soveltamiseen – sovelletuista yleisistä ja johdonmukaisista hallinnollisista käytännöistä ja jonka mukaan tietojenkäsittelyn on tapahduttava tietyn jäsenvaltion alueella tai joka muodostaa esteen tietojenkäsittelylle jossain muussa jäsenvaltiossa.

Tiedoilla tarkoitetaan asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan mukaan muita tietoja kuin asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 1 alakohdassa määritellyjä henkilötietoja. Näiden tietojen on oltava 2 artiklan mukaisesti sähköisessä muodossa. Tällaisista tiedoista käytetään myös nimitystä data.

Kyseessä on Euroopan unionin asetus. Ne ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 288 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta. Koska EU-asetukset ovat suoraan sovellettavia jäsenvaltioissa, niitä ei pidä laittaa kansallisesti täytäntöön. Käsillä olevaan asetukseen sisältyy kuitenkin aktiivisia toimintavelvoitteita jäsenvaltioille. Asetuksessa jäsenvaltioille asetetaan kumoamisvelvollisuus, notifiointivelvollisuus, avustamisvelvollisuus ja tiedotusvelvollisuus.

Kumoamisvelvollisuus tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on 24 kuukauden kuluessa asetuksen soveltamisajan alettua varmistettava, että olemassa olevat perusteettomat sijaintirajoitukset on kumottu ja että perustellut on notifioitu. Asetuksen keskeisen sisällön muodostaakin sen 4 artiklassa asetettu tietojen vapaan liikkuvuuden pääsääntö: tietojen sijaintia koskevat vaatimukset ovat kiellettyjä, elleivät ne ole suhteellisuusperiaatetta noudattaen perusteltuja yleistä turvallisuutta koskevien syiden vuoksi. Tämä täydentää perussopimuksissa asetettua palveluiden vapaata liikkuvuutta.

Notifiointivelvollisuus tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on asetuksen soveltamisajan alettua välittömästi notifioitava komissiolle kaikki uudet säädösehdotukset, joissa asetetaan uusi sijaintirajoitus. Lisäksi säädösehdotus on notifioitava silloin, kun sillä muutetaan olemassa olevaa sijaintirajoitusta.

Kumoamis- ja notifiointivelvollisuutta selvitetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön 18 päivänä joulukuuta asettamassa työryhmässä. Alustava kartoitus sijaintirajoituksista on tehty jo asetuksen valmistelun aikana. Tämä arviointityö täydennetään kattavaksi selvitykseksi. Tätä varten kootaan työryhmä, joka tukee asetuksen kansallista täytäntöönpanotyötä. Työryhmällä on kolme tehtävää. Ensinnäkin se selvittää eri hallinnonaloilla voimassa olevia sijaintirajoituksia. Työ painottuu voimassa olevaan lainsäädäntöön. Toiseksi se selvittää sijaintirajoitusten poistamisesta tai pysyttämisestä aiheutuvia vaikutuksia. Kolmanneksi se erittelee niitä kriteereitä, joiden perusteella mahdollisten rajoitusten asianmukaisuus arvioidaan.

Avustamisvelvollisuus tarkoittaa, että jäsenvaltioiden on perustettava keskitetty yhteyspiste EUn tason yhteistyön varmistamiseksi. Datan vapaa liikkuvuus unionissa ei saa tarkoittaa sitä, että toimivaltaisten viranomaisten pääsy tietoaaineistoon estyy. Tämän takia asetuksessa säädetään viranomaisyhteistyöstä. Asetus ei kuitenkaan perusta uutta toimivaltaa päästä tietoaaineistoon, vaan se määräytyy kansallisen ja unionioikeuden mukaisesti. Tästä säädetään asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa.

Asetuksessa säädetty yhteistyömekanismi on luonteeltaan toissijainen asetuksen 5 artiklan 2 kohdan nojalla. Kun luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolla on velvollisuus antaa tietoja, ei noudata kyseistä velvollisuutta, toimivaltaisen viranomaisen olisi voitava pyytää apua muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta. Tällaisissa tapauksissa toimivaltaisten viranomaisten olisi käytettävä unionin oikeuden tai kansainvälisten sopimusten mukaisia erityisiä yhteistyövälineitä kunkin tapauksen erityisalan mukaan, kuten poliisiyhteistyön, rikos- tai siviilioikeuden tai hallinnollisten kysymysten alalla neuvoston puitepäätöstä 2006/960/YOS, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/41/EU, tietoverkkorikollisuutta koskevaa Euroopan neuvoston yleissopimusta, neuvoston asetusta (EY) N:o 1206/2001, neuvoston direktiiviä 2006/112/EY ja neuvoston asetusta (EU) N:o 904/2010. Jos tällaisia erityisiä yhteistyömekanismeja ei ole, toimivaltaisten viranomaisten olisi tehtävä asetuksen nojalla keskenään yhteistyötä, jotta ne voivat antaa halutut tiedot saataville nimettyjen keskitettyjen yhteyspisteiden kautta.

Asetuksen 7 artiklassa säädetään keskitetyn yhteyspisteen perustamisesta ja sen toiminnasta. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä keskitetty yhteyspiste, joka on yhteydessä muiden jäsenvaltioiden keskitettyihin yhteyspisteisiin ja komissioon asetukseen liittyvissä asioissa. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle nimeämänsä keskitetyt yhteyspisteet ja niiden myöhemmät muutokset.

Yhteistyömekanismi toimii niin, että jos jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen pyytää apua toiselta jäsenvaltiolta saadakseen käyttöönsä tietoja, sen on toimitettava kyseisen jäsenvaltion keskitettyyn yhteyspisteeseen asianmukaisesti perusteltu pyyntö. Pyyntöön on sisällyttävä kirjallinen selvitys tietojen käyttöön saamisen perusteluista ja oikeusperustoista. Keskitetyn yhteyspisteen on yksilöitävä asiasta vastaava jäsenvaltionsa toimivaltainen viranomainen ja toimitettava pyyntö kyseiselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Pyyntöön vastaanottavan asiasta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä ja kohtuullisessa ajassa pyynnön kiireellisyyteen nähden toimitettava vastaus, jossa se antaa pyydettyt tiedot tai ilmoittaa pyytävälle toimivaltaiselle viranomaiselle, että se ei katso tämän asetuksen mukaisten avun pyytämistä koskevien ehtojen täyttyvän.

Asetuksessa on kiinnitetty huomiota oikeusturvaan. Asetuksen 7 artiklan 5 kohdan nojalla mitä tahansa tietoja, joita annetun avun yhteydessä vaihdetaan, saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, jota varten niitä on pyydetty. Asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan, jos avunpyyntö edellyttää pyynnön vastaanottaneen viranomaisen pääsyä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön tiloihin, mukaan lukien tietojenkäsittelylaitteet ja -keinot, tällaisessa tiloissa pääsyssä on noudatettava unionin oikeutta tai kansallista prosessioikeutta.

Avustamisvelvollisuus lähenee asiallisesti hallintolain (434/2003) 21 §:ää. Siinä säädetään asiakirjan siirrosta. Sen mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle.

Tiedotusvelvollisuuden osalta jäsenvaltioilla on kolme tehtävää. Niiden on 4 artiklan 4 kohdan nojalla julkaistava keskitetysti verkkosivulla tieto olemassa olevista sijaintirajoituksista ja pidettävä tämä sivu ajantasaisena. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltioiden olisi toimitettava ajan tasalla olevat tiedot tällaisista vaatimuksista jollakin toisella unionin säädöksellä perustetulle keskitetylle tietopisteelle. Toiseksi niiden on 4 artiklan 5 kohdan nojalla ilmoitettava komissiolle edellä mainitun verkkosivun osoite. Kolmanneksi keskitettyjen yhteyspisteiden on asetuksen 7 artiklan 6 kohdan mukaan annettava käyttäjille yleisiä tietoja asetuksesta, myös käytäntösäännöistä.

Tiedotusvelvollisuus lähenee asiallisesti hallintolain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) velvollisuuksia. Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 20 §:ssä puolestaan säädetään viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa.

2 Ehdotetut muutokset

Esityksellä pannaan täytäntöön asetuksessa jäsenvaltioille asetettu velvoite nimetä yksi keskitetty tietopiste sekä yhteyspiste. Tämä tehtäisiin muuttamalla sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Kyseisessä laissa on säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston tehtävistä. Lain 303 §:ssä säädetään viraston yleisistä tehtävistä. Lain 304 §:ssä säädetään viraston erityisistä tehtävistä. Velvollisuus toimia asetuksen mukaisena keskitettynä yhteys- ja tietopisteenä lisättäisiin uudeksi kohdaksi viraston erityisiin tehtäviin.

304 §. Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 13 kohta. Liikenne- ja viestintävirasto toimisi muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehuksesta Euroopan unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2018/1807 mukaisena keskitettynä yhteys- ja tietopisteenä. Viraston tehtävät tulevat suoraan kyseisestä asetuksesta, etenkin sen 5 ja 7 artikloista. Koska kyseessä on Euroopan unionin asetukset, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta, ei näitä tehtäviä luetella pykälässä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, joten tehtävän osoittamisesta virastolle tulee säätää kansallisesti. Uusia tehtäviä on eritelty tarkemmin vaikutukset viranomaisten toimintaan -jaksossa.

3 Esitykset vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia kotitalouksiin, yrityksiin, julkiseen talouteen eikä kansantalouteen. Liikenne- ja viestintävirastolle esitetty tehtävä arvioidaan hyvin pienimuotiseksi, joten virasto pystyy hoitamaan tehtävän nykyisin resurssein.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin

Asetus velvoittaa yhden keskitetyn yhteyspisteen perustamiseen. Yhteyspiste toimii yhdyshenkilönä muiden jäsenvaltioiden viranomaisiin päin ja välittää eteenpäin sille saapuneet avunpyynnöt. Muutoin se ei vaikuta viranomaisten väliseen toimivallanjakoon. Lisäksi asetus ei sen 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaikuta toimivaltaisten viranomaisten valtuuksiin pyytää tai saada käyttöönsä unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti tietoja virallisten tehtäviensä hoitamiseksi. Lisäksi asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti jos avunpyyntö edellyttää pyynnön vastaanottaneen viranomaisen pääsyä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön tiloihin, mukaan lukien tietojenkäsittelylaitteet ja -keinot, tällaisessa tiloihin pääsyssä on noudatettava unionin oikeutta tai kansallista prosessioikeutta.

Asetus velvoittaa yhden kansallisen yhteyspisteen perustamiseen. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 b §:n 3 momentin mukaan jos jäsenvaltio yhteisön oikeuden mukaan voi nimetä vain yhden hallintoviranomaisen sellaisessa tilanteessa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, viranomaisen nimeäminen kuuluu valtakunnalle. Tämän viranomaisen sellainen päätös, joka muutoin kuuluisi maakunnan toimivaltaan, tulee tehdä maakunnan hallituksen esittämän kannan mukaisesti.

Vaikutukset tehtäviin ja menettelytapoihin

Esitys ja taustalla oleva asetus lisäävät Liikenne- ja viestintävirastolle yhteys- ja tietopisteen tehtävät. Nämä tehtävät sisältävät muutamia uusia velvollisuuksia.

Yhteyspisteen toiminnasta säädetään asetuksen 7 artiklassa. Yhteyspiste on ensinnäkin yhteydessä muiden jäsenvaltioiden keskitettyihin yhteyspisteisiin ja komissioon asetuksen soveltamisesta. Toiseksi silloin kun yhteyspiste saa toisesta jäsenvaltiosta avunpyynnön, sen on yksilöitävä asiasta vastaava jäsenvaltionsa toimivaltainen viranomainen ja toimitettava vastaanotettu pyyntö kyseiselle toimivaltaiselle viranomaiselle. Kolmanneksi keskitettyjen yhteyspisteiden on annettava käyttäjille yleisiä tietoja asetuksesta, mukaan lukien sen 6 artiklan mukaisista käytäntösäännöistä tietojen siirtämisestä.

Tietopisteestä säädetään asetuksen 4 artiklan 4 kohdassa. Sen tehtäviin kuuluu ensiksi asettaa yksityiskohtaiset tiedot kaikista alueellaan sovellettavista laeissa, asetuksissa tai yleisluonteisissa hallinnollisissa määräyksissä säädettyistä tietojen sijaintia koskevista vaatimuksista julkisesti saataville kansallisen keskitetyn verkkotietopisteen kautta. Toiseksi sen on pidettävä nämä tiedot ajan tasalla tai toimitettava ajan tasalle saatetut tiedot kaikista sijaintia koskevista vaatimuksista jollakin unionin säädöksellä perustetulle yhteiselle tietopisteelle.

Vaikutukset organisaatioon ja henkilöstöön

Uusilla tehtävillä ei arvioida olevan vaikutuksia organisaatioon eikä henkilöstöön. Asetus lisää työntarvetta arviolta 0,5 henkilötyövuodella. Virasto voi hoitaa uuden tehtävän järjestämällä resurssejaan uudestaan.

Hallinnolliset tehtävät ja kustannukset

Tietopisteen tehtävät ovat hallinnollisesti hyvin kevyet. Se sisältää verkkosivun perustamisen sekä ajantasaisena pitämisen. Virastolla on jo verkkosivut, jolle lisätä tiedot, joten siitä ei aiheudu kustannuksia. Yhteyspisteenä toimiminen on uusista velvollisuuksista merkittävämpi. Siinäkin yhteyspisteen tehtävä on lähinnä avunpyynnön välittäminen. Se ei ole tehtävä erityisen suuri, sillä asetus sisältää vain yksittäistapauksellista yhteistyötä, etenkin kun yhteistyömekanismi on toissijainen suhteessa muihin yhteistyömekanismeihin. Lisäksi alustavan kartoituksen mukaan Suomessa ei juuri ole sijaintirajoituksia, joten myös neuvontapalveluiden tarve arvioidaan vain satunnaiseksi. Tehtävätyyppinä vaaditut toimet eivät ole uusia, sillä asiakirjojen siirtämistä säädetään hallintolaissa, neuvonnasta säädetään hallintolaissa ja tiedottamisesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

3.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset rikosentorjuntaan ja turvallisuuteen

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia rikosentorjuntaan eikä turvallisuuteen. Yhteistyömekanismi tavoitteena on kuitenkin lisätä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten varmuutta siitä, että datan vapaasta liikkuvuudesta huolimatta niillä on tarvittaessa pääsy dataan tehtäviensä hoitamiseksi.

Tietoyhteiskuntavaikutukset

Datan liikkuvuutta rajoittavat sijaintirajoitukset haittaavat yrityksiä, joilla on rajat ylittävää liiketoimintaa. Ne estävät myös pilvipalveluiden tarjontaa ja käyttöä. Euroopan komission mukaan datan sijaintirajoitusten määrä on kuitenkin ollut kasvussa talouden digitalisaation ja datatalouden kehittymisen myötä. Datan sijaintirajoitusten taustalla on yleisesti tietoturvaan, datan saatavuuteen viranomaiskäyttöön ja kansalliseen turvallisuuteen liittyviä pyrkimyksiä (Commission Staff Working Document: Impact Assessment Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a framework for the free flow of non-personal data in the European Union, SWD(2017) 304 final, s. 8).

4 Asian valmistelu

Euroopan komissio antoi asetusehdotuksen 13.9.2017. Ehdotuksesta lähetettiin eduskunnalle U-kirjelmä (U 59/2017 vp) 19.10.2017 ja jatkokirjelmä (UJ 42/2017 vp) 13.12.2017. U-kirjelmään sisältyvässä valtioneuvoston kannassa, johon eduskunta yhtyi, pidettiin tärkeänä, että datan saatavuuteen viranomaistoimintaa varten kiinnitetään huomiota. Koska viranomaisyhteistyöstä on jo erityissääntelyä, valtioneuvosto katsoi, ettei nyt ehdotettavan sääntelyn tule muodostua liian raskaaksi suhteessa järjestelmän hyötyihin. Asetuksen neuvotteluissa mekanismeja onkin selkeytetty suhteessa komission ehdotukseen.

Hallituksen esitys koskee yhteys- ja tietopisteen määrittämistä. Sijaintirajoitusten kumoamista ja notifiointia käsitellään liikenne- ja viestintäministeriön 18 päivänä joulukuuta asettamassa työryhmässä. Nimeämispöytäkirjaan lähetettiin ministeriöille samaan aikaan kuin lausuntopyyntö hallituksen esityksestä. Tämän lisäksi lausuntopalvelu.fi-sivulla on linkki hankeikunapalveluun, josta löytyy työryhmän nimeämiseen liittyvät materiaalit.

Hallituksen esitysluonnos oli lausunnoilla 19.11.–10.12.2018. Ruotsinkielinen versio oli lausunnoilla 10.12.2018–9.1.2019, koska käännöstä ei ollut aikaisemmin saatavilla. Ahvenanmaan maakunnan hallitukseen oltiin kuitenkin asiasta kirjallisesti yhteydessä jo ennen heidän lausuntoaikansa alkamista. Lisäksi asiasta keskusteltiin ministeriön ja maakunnan hallituksen välisessä kokouksessa. Maakuntaa on myös kuultu jo EU-asetuksen valmistelun yhteydessä.

HE 318/2018 vp

Lausuntoja pyydettiin 26 taholta, minkä lisäksi lausuntopyyntö oli kaikkien saatavissa lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausuntoja pyydettiin:

- ministeriöt: kaikki ministeriöt
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- viranomaiset: Finanssivalvonta, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Poliisihallitus, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Viestintävirasto ja Väestörekisterikeskus
- sidosryhmät: CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Ficom ry, Huoltovarmuuskeskus, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Kuntaliitto ry sekä Teknologiateollisuus - Teknologiateollisuuden ry.

Lausuntoja saatiin 11 kappaletta. Asetuksen tavoitetta sekä Liikenne- ja viestintäviraston nimeämistä kansalliseksi yhteyspisteeksi kannatettiin. Koska kyseessä on teknisluonteinen asia, lausunnon antajilla ei ollut merkittäviä huomioita esitykseen.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnosta ei ole luettavissa suoraa kantaa ehdotukseen. Ministeriö toteaa EU-asetuksen sääntelyn olevan sinänsä järkevää. Tämän lisäksi sillä on esitysteknisiä huomioita muun muassa terminologiasta. Nämä on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, ettei ole tarvetta tehdä sopimusasetusta. Lisäksi oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, että Ahvenanmaata on kuultava. Muita kommentteja ministeriöllä ei ollut. Lausunnon perusteella sopimusasetusta koskeva kohta korvattiin viittauksella itsehallintolain 59 b §:n 3 momenttiin. Oikeusministeriön, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja liikenne- ja viestintäministeriön keskinäinen ymmärrys on, ettei sopimusasetusta tehdä, vaikka se olisikin mahdollista. Lisäksi asian valmistelu -jaksoon lisättiin kappale, jossa kerrotaan erikseen Ahvenanmaan kuulemisesta.

Puolustusministeriö välitti Pääesikunnan lausunnon asiasta. Pääesikunta pitää tärkeänä sitä, että Puolustusvoimien oikeudet saada tietoa turvataan jatkossakin. Olennaista on myös huomioida asetuksen kansallisessa toimeenpanossa ja sen soveltamisessa Puolustusvoimien erityistarpeet tiedon ja erityisesti sijaintitietojen rajoittamisessa. Koska lausuntoaika oli lyhyt, Pääesikunta kuitenkin toteaa, että puolustusvoimilla on tarve osallistua myös asian jatkovalmisteluun yksityiskohtien varmistamiseksi.

Sisäministeriö ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa.

Valtiovarainministeriö ilmoitti kannattavansa esitystä.

Ympäristöministeriö ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että maakunnan lainsäädännössä ei ole datan sijainnirajoituksia ja että sillä ei ole lausuttavaa ehdotetusta muutoksesta. Maakunnan hallitus kuitenkin toteaa, että selvyuden vuoksi viittauksesta itsehallintolain 59 b §:n 3 momenttiin jätetään pois hallintopäätöstä koskeva lause, koska yhteyspisteen ei ole tarkoitus tehdä hallintopäätöksiä.

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi pitää tietojen vapaata liikkuvuutta kannatettavana. Se toteaa, että jäsenvaltioiden nimeämän keskitetyn yhteyspisteen osalta tulee huolehtia, että yhteyspisteen rooli pysyisi pienenä ja hyödynnettäisiin jo nykyisin käytössä olevia hyviä toimintamalleja ja prosesseja.

Maanmittauslaitos pitää kannatettavana asetuksen tavoitetta turvata toimivaltaisten viranomaisten pääsy toisessa jäsenvaltiossa olevaan tietoon. Maanmittauslaitos toteaa, että lain perustelujen mukaan valmisteltava kansallinen lainsäädäntö ei vaikuta Maanmittauslaitoksen toimintaan, joten sillä ei ole asiassa enempää lausuttavaa.

Viestintävirasto kannattaa esitysluonnosta. Viestintävirasto ilmoitti myös kiinnostuksensa osallistua sijaintirajoituksia kartoittavan työryhmän työhön.

Teknolohiateollisuus ry ilmoitti kannattavansa ehdotusta.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Asetus on tullut voimaan 18 päivänä joulukuuta 2018, ja se julkaistiin 28 päivänä marraskuuta 2018. Asetusta sovelletaan kuuden kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta. Koska erillistä määräaika ei ole annettu yhteyspisteen eikä tiedotuspisteen perustamiseen, ne on oltava asetuksen soveltamisen alkaessa. Liikenne- ja viestintävirasto voi ennen lain voimaantuloa ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Se voi julkaista yhteystietonsa sekä kerätä ja ylläpitää listaa sijaintirajoituksista.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämijärjestys

Perustuslain 2 §:n 3 momentissa asetetaan julkisen vallan lakisidonnaisuus ja lainalaisuus. Sen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 119 §:ssä säädetään valtionhallinnosta. Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

Koska viranomaisten toimivallasta tulee säätää laissa (ks. esim. PeVL 72/2014 vp), ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastolle asetettava uusi tehtävä lisättäväksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 304 §:ään.

Ahvenanmaan itsehallintolain 59 b §:n 3 momentissa säädetään toimivallanjaosta kun Euroopan unionissa tehtyjä päätöksiä pannaan täytäntöön. Jos jäsenvaltio yhteisön oikeuden mukaan voi nimetä vain yhden hallintoviranomaisen sellaisessa tilanteessa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, viranomaisen nimeäminen kuuluu valtakunnalle. Tämän viranomaisen sellainen päätös, joka muutoin kuuluisi maakunnan toimivaltaan, tulee tehdä maakunnan hallituksen esittämän kannan mukaisesti. Sitä vastoin itsehallintolain 32 §:n mukaista sopimisasetusta ei tarvita tässä tilanteessa, vaikka se on säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan mahdollista.

Nyt taustalla oleva Euroopan unionin asetus edellyttää yhden keskitetyn yhteyspisteen nimeämistä. Näin ollen sen määrääminen on valtakunnan toimivaltaan kuuluva asia. Kuitenkin jos Liikenne- ja viestintävirasto on tekemässä maakunnan toimivaltaan kuuluvia päätöksiä, on sen oltava yhteydessä maakunnan hallitukseen.

Näin ollen ehdotettu sääntely voidaan antaa tavallisen lain säätämijärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 304 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 304 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, sekä
lisätään 304 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, uusi 13 kohta seuraavasti:

304 §

Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:

12) toimia julkisesti säännellyn palvelun käyttöehdoista Galileo-ohjelman mukaisesti perustetussa maailmanlaajuisessa satelliittinavigointijärjestelmässä tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1104/2011/EU mukaisena julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vastuuviranomaisena;

13) toimia muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2018/1807 mukaisena keskitettynä yhteys- ja tietopisteenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2019

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 304 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 304 §:n 1 momentin 12 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, sekä
lisätään 304 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1003/2018, uusi 13 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki	Ehdotus
304 §	304 §
<i>Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät</i>	<i>Liikenne- ja viestintäviraston erityiset tehtävät</i>
Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:	Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:
----- 12) toimia julkisesti säännellyn palvelun käyttöehdoista Galileo-ohjelman mukaisesti perustetussa maailmanlaajuisessa satelliittinavigointijärjestelmässä tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1104/2011/EU mukaisena julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vastuuviranomaisena.	----- 12) toimia julkisesti säännellyn palvelun käyttöehdoista Galileo-ohjelman mukaisesti perustetussa maailmanlaajuisessa satelliittinavigointijärjestelmässä tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1104/2011/EU mukaisena julkisesti säännellyn satelliittipalvelun vastuuviranomaisena; 13) toimia muiden kuin henkilötietojen vaaraan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807 mukaisena keskitettynä yhteys- ja tietopisteenä.
-----	-----
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20